

נוהל זה הינו נוסח חלקי שהותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נהלי אח"מ
מספר: 300.01.039	תת-פרק: כללי	פרק: חקירות	
שם נוהל: טיפול בעבירות סוהרים			תאריך פרסום: 01/02/2014
			תאריך תחילה: 01/02/2014
			תאריך ביטול:
			נוסח: 1

מספר נוהל ישן 03.300.039

1. כללי

- א. נוהל זה מסדיר את נוהלי העבודה בחקירת עבירות פליליות המבוצעות על ידי אנשי סגל שב"ס, סוהרים ואזרחים עובדי שב"ס (להלן: "איש שב"ס").
- ב. עבירות פליליות המבוצעות ע"י אנשי סגל שב"ס, **בהקשר** לביצוע תפקידם נחקרות ע"י היחידה הארצית לחקירת סוהרים ביאחב"ל. (להלן: "יאח"ס").
- ג. ככלל, עבירות פליליות המבוצעות ע"י אנשי סגל שב"ס שלא במהלך ביצוע תפקידם, נחקרות ע"י יחידות המשטרה הטריטוריאליות, לפי מקום ביצוע העבירה.
- ד. הבסיס לנוהל:
- (1) פק"א מס' 07/08 היחידה הארצית ללוחמה בפשיעה, להב 433, מיום 27/10/08.
- (3) פקודת נציבות: 02.10.00 הטיפול בעבירות של סוהרים.
- (4) פקודת נציבות 02.04.00 משמעת: כללים בדבר שימוש בכוח לצורך מילוי תפקיד.
- ה. גורמים מעורבים בבדיקת תלונות אסירים, בעלי ממשקי עבודה עם יאח"ס: **קת"א** - תפקידו טיפול בתלונות ובפניות אסירים ועצורים, בני משפחותיהם ועורכי דינם, ככל שאינן נוגעות לחשד לביצוע עבירות פליליות ע"י אנשי שב"ס, כפוף למבקר המשרד לבט"פ.
- חוקר משטרה מחוזי:** איש משטרה המשמש כחוקר בין כותלי בית הכלא, חוקר עבירות אסירים שבוצעו בין כותלי הכלא. כפוף פיקודית ליועמ"ש שב"ס ומקצועית לאח"מ מחוזי.

יחידת חקירות טריטוריאלית - יחידת החקירות שבתחומה נמצא מקום מגורי איש השב"ס שכנגדו הוגשה התלונה/מתקן הכליאה רלוונטי לתלונה או לאירוע.

רע"ן משמעת בשב"ס - תפקידו טיפול משמעתי בעבירות סוהרים.

2. הנחיות

א. קבלת תלונה כנגד אנשי שב"ס ופתיחה בחקירה:

(1) תלונה על עבירה שביצע איש שב"ס תתקבל בכל תחנת משטרה. ביקש אדם למסור תלונה בתחנת משטרה כנגד איש שב"ס, תיגבה התלונה לאלתר. אין להמליץ בפני המתלונן למסור תלונתו במקום או במועד אחר.

(2) עלה חשד או שנתקבלה תלונה על ביצוע עבירה פלילית על ידי איש שב"ס בקשר למילוי תפקידו, יועבר לאלתר דיווח על דבר החשד או התלונה, לרבות כל חומר נוסף הקשור לכך, ליאח"ס. ביחידת החקירות הטריטוריאלית לא ייפתח תיק פ"א (או א"ת), אלא התלונה תסווג כ-פח/01.

ב. העברת תלונות בין גורמי שב"ס ליאח"ס:

(1) התקבלה תלונה או מידע על חשד לביצוע עבירה פלילית על ידי איש שב"ס, יועבר דיווח לאלתר ליאח"ס במישרין ע"י יחידת שב"ס בה נתקבלו התלונה או המידע ובמקרה של ספק בדבר מהות התלונה או המידע, באמצעות רע"ן משמעת בשב"ס, מבלי שתיערך כל בדיקה או בירור בנושא, אלא אם הונחה אחרת מעביר הדיווח, על ידי ראש יאח"ס.

(2) על פי דרישת ר' יאח"ס, באחריות מפקד המתקן בשב"ס לוודא העברת כל חומרי החקירה שידרשו, על מנת לסייע ליאח"ס בחקירת האירוע. החומר יכלול פרטים מלאים של המעורבים באירוע, כולל מספרים אישיים, מספרי ת.ז, דוחות פעולה, רישומים ודיווחים מיומן מבצעים, תעודות רפואיות, צילום ותיעוד של סימני חבלה חיצוניים על המעורבים, מדיה וכל חומר אחר, המצוי ברשות הממונה על המתקן.

(3) ביקש אסיר למסור תלונה כנגד איש שב"ס בקשר למילוי תפקידו, תינתן לו האפשרות להגיש את התלונה בכתב במעטפה סגורה, והיא תועבר ישירות ליאח"ס, במידת האפשר באותו יום ולכל המאוחר תוך 24 שעות ממועד מסירתה ע"י האסיר.

(4) העלתה הבדיקה הראשונית שנערכה ביאח"ס, הצדקה לפתיחה בחקירה של יאח"ס, יועבר דיווח לרע"ן משמעת שב"ס, על הפתיחה בחקירה כנגד המעורבים.

(5) העלתה התלונה חשד לביצוע עבירה משמעתית בלבד, ייסגר התיק ע"י ר' יאח"ס וחומר החקירה יועבר להמשך טיפול רע"ן משמעת בשב"ס, תוך יידוע הקת"א במידה והתלונה נופלת בתחום אחריותו.

(6) עלה חשד או שנתקבלה תלונה על ביצוע עבירה פלילית על ידי איש שב"ס שלא בקשר למילוי תפקידו, תפתח בחקירה יחידת החקירות הטריטוריאלית ותדווח על הפתיחה בחקירה לגורמים הבאים:

❖ יאח"ס-באמצעות העברת דו"ח אשמת עובד מדינה (טופס מ-3344) ובאמצעות מייל משטרתי או פקס (מס' פקס: 08-9124232).

❖ ענף משמעת בשב"ס- באמצעות פקס 08-9193841.

❖ רע"ן משמעת בשב"ס או ר' צוות הליכים מנהליים בענף משמעת בשב"ס-טלפוני.

במקרים של שליחת מייל או פקס- יש לוודא לאחר המשלוח, הגעת החומר ליעדו.

כמו כן, יועברו לענף משמעת בשב"ס העתקי חומרי החקירה הרלוונטיים, לצורך שקילת הצעדים המנהליים ולצורך זה בלבד.

(7) העלתה התלונה חשד לעבירה פלילית, בקשר למילוי תפקידו של איש השב"ס, תפתח יאח"ס בחקירה ותעדכן את ענף משמעת שב"ס על דבר הפתיחה בחקירה. היה ונפתח תיק ביחידת החקירות הטריטוריאלית, על אף שמדובר בעבירה שבוצעה בקשר למילוי תפקידו של איש השב"ס, תמשוך יאח"ס את תיק החקירה ותמשיך את הטיפול בו.

(8) מצא ר' יאח"ס, שתלונה שהוגשה נגד איש שב"ס, אינה ברורה דיה ויש צורך לערוך בדיקה ראשונית של התלונה בטרם יוחלט על המשך הטיפול בה, יהיה רשאי להסתייע בקת"א ובכול גורם אחר לצורך ביצוע בדיקה זו.

ג. תלונה על שימוש בכח שלא כדין

(1) התקבלה תלונה או מידע, אודות שימוש בכח שלא כדין ע"י איש שב"ס, יעביר הממונה על המתקן דיווח מיידי ליאח"ס, עם העתק לרע"ן משמעת שב"ס .

(2) ממונה המתקן בשב"ס או אחראי על האסיר בשב"ס יודא שהאסיר ייבדק על ידי גורם רפואי מוסמך, אשר יתעד את תלונת האסיר והחבלות על גופו לרבות צילום דיגיטלי. הממונה על המתקן/האחראי כאמור, יודא שמירתם הבטוחה של חומרי מדיה, צילומים ודוחות המציינים את מקום האירוע, תאריך ונסיבות האירוע, הן לצורך חקירה והן לצורך תחקיר האירוע, על ידי שב"ס.

(3) החקירה הראשונית של התלונה, במידה שהיא נדרשת באופן מיידי, תיעשה ע"י יחידת החקירות הטריטוריאלית, או חוקר יאח"ס על פי העניין והדחיפות, בתיאום מוקדם בין ר' יאח"ס לרמח"מ היחידה הטריטוריאלית. במקרים חריגים בלבד, בכפוף לבקשת ר' יאח"ס ולאישור יועמ"ש שב"ס, תגבה עדות ראשונית בלבד ע"י החוקר המשטרתי המחוזי.

ד. מוות בלתי טבעי במתקן שב"ס

(1) מקרי מוות של אסירים במתקני השב"ס ייחקרו ע"י יחידות החקירה הטריטוריאלית, ככל מקרה מוות. אם מהחקירה עולה חשד **ממשי** לרשלנות או למעורבות של איש שב"ס בגרימת המוות, תפנה היחידה לר"ח"ט חקירות שינחה את יאח"ס להמשך טיפול.

(2) נפתחה חקירה ביאח"ס בגין חשד למקרה מוות בלתי טבעי במתקן שב"ס, יעביר שב"ס באמצעות ראש אגף האסיר בשב"ס ליאח"ס, את כל החומר בנושא.

ה. טיפול בהערות בית משפט כנגד איש שב"ס

(1) קבע בית משפט או בית דין ממצא, או העיר הערה, המייחסים לאיש שב"ס עבירה פלילית או משמעתית, או שהתובע התרשם מדברים שנשמעו במהלך הדיון בבית המשפט כי קיים חשד לביצוע עבירה כאמור ע"י איש שב"ס, ישלח התובע, או החוקר שהופיע בבית המשפט, ליאח"ס העתק מצולם של פרוטוקול הדיון האמור ומהחלטה, אם ניתנה.

(2) יאח"ס תדווח לרע"ן משמעת בגין פתיחה בבדיקה או בחקירה פלילית כנגד איש שב"ס או לחילופין תעביר להמשך טיפול רע"ן משמעת כאשר מדובר בחשד לעבירה משמעתית.

ו. תפיסת מוצגים

בעת גביית התלונה יתפוס החוקר, כל מוצג רלוונטי לתלונה, שהוצג בפניו בעת גביית התלונה. יש לתעד התפיסה בהתאם לנוהלי המשטרה ולרשום המוצג ביאח"ס.

ז. תלונת איש שב"ס כנגד אסיר

ככלל, תלונת איש השב"ס תיגבה ללא דיחוי, ע"י החוקר המשטרתי המחוזי ובהעדרו, תיגבה התלונה ע"י התחנה הטריטוריאלית. דיווח אודות הגשת התלונה ואודות הפתיחה

בחקירה יועבר ליאח"ס וליועמ"ש שב"ס, שיעבירה לחטיבת הביטחון או לכל גורם רלוונטי אחר בשב"ס.

ח. תלונות הדדיות

(1) נפתח תיק חקירה ביחידת החקירה הטריטוריאלית, והוגשו בו תלונות הדדיות של אסיר כנגד איש שב"ס ולהיפך, או מקום שהאסיר, החשוד בתקיפת איש שב"ס, מתגונן בטענה שהוא עצמו הוכה ע"י איש שב"ס, תמשיך יחידת החקירות הטריטוריאלית בחקירה, הן של תלונת איש שב"ס והן של תלונת האסיר, ובמקביל תעביר העתק מחומר החקירה הנוגע בדבר ליאח"ס ולרע"ן משמעת בשב"ס.

(2) אם במהלך החקירה ביחידת החקירות הטריטוריאלית, מתגבשת תשתית ראייתית התומכת בגירסת האסיר, ישקול קצין החקירות להעביר את המשך הטיפול ליאח"ס. העברת הטיפול ליאח"ס תתבצע באישור ר' יאח"ס וקצין האח"מ המחוזי.

(3) נחקר איש שב"ס באזהרה, לא יינטלו ממנו אמצעי זיהוי, אלא רק לאחר שיוגש נגדו כתב אישום או שהוחלט להסב אותו מנילון לחשוד ונשלח בעניינו טופס מ - 3004, וזאת כאמור בסעיף 4 ב נוהל נטילת אמצעי זיהוי ומאגרי נתוני זיהוי 03.300.089.

(4) כל תיק שבו מסתיימת החקירה, בה מעורב איש שב"ס כחשוד בעבירה של שימוש בכח הקשורה למילוי תפקידו, יועבר להחלטת הפרקליטות, בין אם נחקר ביאח"ס ובין אם נחקר ביחידת החקירות הטריטוריאלית.

ט. העברת תיקי חקירה בין יחידות:

(1) סבר ר' יאח"ס כי יש לקבל הכרעה אודות זהות היחידה אשר תנהל חקירה, שהינה בסמכות החקירה של יאח"ס (כגון במקרים בהם ליחידה אחרת יש יתרון יחסי או כאשר טובת החקירה/מירב הזיקות מצביעות כי רצוי להשאיר את החקירה ביחידה האחרת), יעביר המלצתו המנומקת והמפורטת בנושא, לר' יאחב"ל, על מנת שזה יבחן את הצורך בפנייה לר' אח"ס / לר"ט חקירות, לשם קבלת הכרעתם בדבר היחידה, אשר תנהל בפועל את החקירה.

(2) במקרים אלה, הטיפול ושיתוף הפעולה בין יחידת החקירות, הקת"א והשב"ס יהיו כמותווה בהנחיה זו, ובכל מקום בו נאמר ר' יאח"ס, יש לקרוא - ר' יחידת החקירות, בשינויים המחויבים.

(3) הוחלט על העברת תיק בין יחידות, ייעשה הדבר באישור ובתיאום בין ר' יאח"ס לבין ק' אח"ס מחוזי של היחידה הנוגעת, ודבר ההעברה יעודכן במערכת הפל"א בהתאם.

י. תפקידי הקת"א בשלב הראשוני של החקירה.

- 1) הקת"א לא יחקור איש שב"ס החשוד בעבירה פלילית, לא יחקור עדים נוספים ולא יעשה כל פעולות חקירה, אלא אך ורק על פי הנחיית ר' יאח"ס.
- 2) כל חומר שהתקבל או נאסף ע"י הקת"א, ועולה בו חשד לביצוע עבירה פלילית על ידי איש שב"ס, יועבר ליאח"ס לצורך בחינה באם לפתוח בחקירה נגד איש השב"ס.
- 3) בכל מקרה, בו מועברת התלונה כאמור ליאח"ס ונמסרת על כך הודעה לקת"א, אין להודיע על כך לאיש השב"ס החשוד בחקירה, ואין לנקוט כלפיו כל פעולה, שעלולה להביא לידיעתו את דבר קיומה של התלונה ו/או הידיעה, אלא על פי הוראת ר' יאח"ס.

יא. פתיחת תיק חקירה ודיווח

- 1) בתיקים המתנהלים ביאח"ס, ירשם כל החומר אודות תלונות על עבירות פליליות שבוצעו ע"י אנשי שב"ס, לרבות רישום מוצגים, ביחידת הרישום ביאח"ס.
- 2) ככלל יאח"ס תדווח על פתיחה בחקירה לרע"ן משמעת בשב"ס.
- 3) ביאח"ס יפתח תיק פל"א כללי לחקירה ראשונית, כאשר עדיין לא ידוע אם ישנן ראיות לביצוע העבירה.
- 4) תיק פ"א ייפתח כנגד איש שב"ס החשוד בעבירות על טוהר מידות, רק לאחר שנמצא ע"י ר' יאח"ס כי ישנן ראיות נגדו. טופס "פרטים על חשוד" (מ-3004) ישלח למדור מיד"פ – רק בסיום החקירה ו/או משגובשו ראיות לכאורה לביצוע עבירה פלילית על ידו.
- 5) בתיקי שימוש בכח שלא כדין, יפתח תיק פ"א ויישלח למיד"פ טופס "פרטים על חשוד" (מ-3004), רק אם יוחלט על הגשת כתב אישום לביהמ"ש. (בנוגע לשליחת טופס מ-3004 בעת סגירת תיק- ראה סעי' 4(ה)+4(ו) לנוהל זה).

יב. עיכוב, מעצר, כליאה וחיפוש

- 1) התעורר חשד לביצוע עבירה ע"י איש שב"ס בקשר למילוי תפקידו וסבר ר' יאח"ס או ר' יחידת החקירה כי יש עלילה לעיכובו או למעצרו, וכי עיכובו או מעצרו חיוני לניהולה התקין של החקירה, יורה ר' יאח"ס או ר' יחידת החקירה על עיכובו או על מעצרו של החשוד, בכפוף להוראות כל דין.
- 2) התעורר חשד לביצוע עבירה על ידי איש שב"ס, בקשר למילוי תפקידו וסבר ר' יאח"ס או ר' יחידת החקירה כי עריכת חיפוש בביתו, על גופו או בכל מקום אחר חיונית לניהולה התקין של החקירה, יורה על עריכת החיפוש בהתאם לסמכות המוקנית לשוטר על פי כל דין.
- 3) ככל שלא יהיה בכך כדי לפגוע בחקירה, לא יערך עיכוב, מעצר וחיפוש על גופו של איש שב"ס במתקן שב"ס או חיפוש במתקן שב"ס, אלא באישור ר' יאחב"ל, אשר ידווח על כך לראש להב 433 ובתיאום עם רע"ן משמעת בשב"ס.

- (4) ר' יאח"ס יודיע על כוונה להשתמש באחת או יותר מהסמכויות המנויות בפרק זה, לר' להב 433, לנציב שב"ס וליועמ"ש שב"ס, באמצעות רע"ן משמעת בשב"ס. ההודעה תימסר לגורמים אלה לפני ביצוע הפעולה. במקרים, בהם לא ניתן למסור הודעה בטרם ביצוע הפעולה, תימסר ההודעה לגורמים אלה בהזדמנות הראשונה וסמוך ככל האפשר לאחר ביצוע הפעולה.
- (5) ככלל, איש שב"ס שהוחלט לעוצרו, יכלא במקום מעצר במשטרת ישראל, לאחר תיאום עם קצין אג"מ להב ורמ"ח איסוף שב"ס. בחקירות שלא מנוהלות ביאח"ס – ע"י קצין אח"ס מחוזי.
- (6) איש שב"ס יכלא כשהוא לבוש בגדים אזרחיים, וישהה במקום המעצר בתא נפרד.

3. דיווח לשב"ס לצורך נקיטת הליכים מינהליים

- א. התגלה בחקירה חשד בדבר ביצוע עבירות שיש עימן קלון, או בדבר הפרה חמורה של חובותיו של איש שב"ס כבעל תפקיד כאמור ו/או בכל מקרה אחר בו מתגלה חריגה משמעתית של ממש, המצדיקה לכאורה שקילת נקיטת צעדים מנהליים מידיים כלפי איש שב"ס, תדווח יאח"ס לרע"ן משמעת שב"ס, על החקירה ועל ממצאיה אף בטרם סיום החקירה.
- ב. על פי בקשת רע"ן משמעת בשב"ס יועבר אליו החומר הדרוש לצורך שקילת הצעדים המנהליים, ולצורך זה בלבד. בכפוף לאישור ר' יאחב"ל, רשאי ר' יאח"ס לקבוע מנימוקי טובת החקירה, כי אין לדווח לרע"ן משמעת שב"ס, אודות קיומה של חקירה כאמור.
- ג. היקף החומר שיועבר מיאח"ס לשב"ס ואופן העברתו, יקבע ע"י ר' יאח"ס.
- ד. סבר ר' יאח"ס, כי המשך תפקודו של איש שב"ס בתפקידו ו/או נוכחותו במתקני שב"ס עלולה להפריע למהלכה התקין של החקירה המתנהלת בעניינו, הן במישרין והן בעקיפין, ידווח על כך לרע"ן משמעת שב"ס, על מנת שתישקל הוצאת החשוד לחופשה או העברתו לתפקיד אחר, בהתאם לנוהלי השב"ס. הודעה על החלטה כאמור תימסר לר' יאח"ס.

4. סיום החקירה – העמדה לדין או הליך משמעת

- א. נסתיימה החקירה, יועבר תיק החקירה לפרקליטות עם אחת מהערכות הבאות:
- (1) לא נמצאו ראיות לכאורה להעמדת איש השב"ס לדין פלילי.
  - (2) לא נמצאו ראיות לאשמה פלילית.
  - (3) יש הצדקה לגניזת התיק מחוסר עניין לציבור.
  - (4) נסיבות המקרה מצדיקות העמדת איש שב"ס לדין משמעת.
  - (5) נמצאו ראיות לכאורה להעמדת איש השב"ס לדין פלילי.
- ב. דיווח על העברת תיק החקירה לפרקליטות ועל המלצת המשטרה יועבר לרע"ן משמעת בשב"ס.
- ג. החליטה הפרקליטות על הגשת כתב אישום, תדווח על כך לר' יאח"ס, שידווח לרע"ן משמעת שב"ס, בצירוף עותק מכתב האישום.
- ד. החליטה הפרקליטות על סגירת תיק עם המלצה לדין משמעת, יעביר ר' יאח"ס את כל החומר לרע"ן משמעת, להמשך טיפול שב"ס בהיבט המשמעת.

ה. החליטה הפרקליטות על סגירת תיק החקירה באחת מהעילות הקבועות בחוק, תדווח על כך לר' יאח"ס ולרע"ן משמעת שב"ס, שיבחן במידת הצורך היבטים משמעתיים העולים מהחקירה, אם וככל שעולים.

ו. יודגש כי בסגירת תיק כנגד איש השב"ס, בעילה של חוסר ראיות, יש להסב את איש השב"ס מנילון לחשוד ולהזין טופס 3004 בטרם סגירת התיק, רק בהתקיים 2 התנאים הבאים, במצטבר:

1) התלונה נוגעת לאירוע חמור יחסית (פגיעה גופנית, תקיפה ממשית, אירוע הנוגע לביצוע פעילות אגב מילוי תפקיד הסוהר מול אסירים/אזרחים, אירוע הכולל עבירה חמורה על טוהר המידות או שיש עימה קלון) או שלנילון כבר נפתחו מס' רב של תיקים קודמים.

2) מדובר בתיקים שיש בהם **תימוכין ממשיים** לביצוע העבירה, אף שאין מספיק ראיות להגשת כתב אישום.

3) הפרקליטות תיתן החלטה בגין מוצגים שנתפסו בתיק החקירה, במידה והתיק נסגר בעילה כלשהי.

5. סיום ההליכים המשפטיים

סמוך לאחר החזרת תיק החקירה מהפרקליטות ליחידה בתום המשפט, תדווח יאח"ס לרע"ן משמעת שב"ס, ותצרף אף העתק מפסק הדין.

יאח"ס תנהל מעקב אחר תיקים שעברו לפרקליטות ותעדכן את רע"ן משמעת שב"ס, אחת לרבעון על מצב התיקים, המצויים בפרקליטות.

יאח"ס תפעל מול הפרקליטות לקיצור משך זמן קבלת ההחלטה בתיקים, המועברים להמשך טיפולם וזאת על מנת למנוע עינוי דין.